

Sygn. Akt. XV C 456/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2013 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku, XV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Kołodziej

Protokolant: sekretarz I. W.

Po rozpoznaniu w dniu 27 września 2013 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D.

przeciwko K. N.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda M. D. czynność dłużnika z pozwaną K. N., polegającą na złożeniu przed Sądem Okręgowym w Gdańsku w sprawie II C 3807/09 wniosku o podział majątku bez spłaty na rzecz dłużnika - w celu zaspokojenia wierzytelności powoda M. D. wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni Wydział VI Gospodarczy z dnia 4 lutego 2011 r. w sprawie VI GC 284/10 przeciwko dłużnikowi R. N. (1),

II. Zasądza od pozwanej K. N. na rzecz powoda M. D. kwotę 7667,00 zł (siedem tysięcy sześćset sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w tym kwoty 3617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

III. Zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku na rzecz adwokata B. O. kwotę 3600,00 zł (trzy tysiące sześćset złotych) powiększoną o podatek VAT tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

UZASADNIENIE

Powód M. D. wniósł pozew przeciwko K. N. domagając się uznania za bezskuteczną w stosunku do niego w zakresie wierzytelności przysługujących mu względem dłużnika R. N. (1) wymienionych w pkt I i II prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 4.02.2011 r. w sprawie VI GC 284/10 czynności dłużnika z pozwaną K. N. polegającej na złożeniu przed Sądem Okręgowym w Gdańsku w sprawie II C 3807/09 wniosku o podział majątku bez spłaty na rzecz dłużnika i zezwolenie powodowi na egzekucję wymienionych wierzytelności w pełnej wysokości z należącego do pozwanej lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...) wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej w zakresie udziału wynoszącego 1/2 w tej nieruchomości. Powód domagał się także zasądzenia od pozwanej zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, że R. N. (1) jest jego dłużnikiem co do kwoty 74.032,74 zł, wierzytelność została stwierdzona prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 4.02.2011 r. Po wniesieniu pozwu w powyższej sprawie dłużnik dokonał podziału majątku wspólnego z żoną składając zgodny wniosek o podział majątku, w wyniku czego pozwana stała się jedynym właścicielem lokalu mieszkalnego przy ul. (...) bez spłat na rzecz dłużnika. Dłużnik złożył wyjawienie majątku w związku z bezskutecznością toczącej się przeciwko niemu egzekucji. W związku z rozporządzeniem przez dłużnika swoim udziałem w majątku wspólnym na rzecz pozwanej powód nie może

uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności. Zgodny wniosek uczestników postępowania w sprawie o podział majątku wspólnego może zostać zaskarżony przez wierzyciela na podstawie art.527§1 k.c.

W odpowiedzi na pozew (k.26) pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazała, iż od 2004 r. nie mieszkała z mężem, który nie przyczyniał się do utrzymywania rodziny. Na wyłączną własność dłużnik otrzymał samochód marki O. (...) i udziały w spółce z o.o. Pozwana wskazała także, iż wobec dłużnika prowadzona jest egzekucja komornicza z przysługującej mu emerytury. Powodowi przysługuje wierzytelność także wobec B. W., R. N. (2), którzy są dłużnikami solidarnymi z R. N. (1).

W piśmie z dnia 27.09.2013 r. (k.61) pozwana podniosła, iż dłużnik otrzymał na wyłączną własność samochód O. (...) rocznik 2000, udziały w spółkach, komputer z monitorem, TV oraz 6 klaserów o wartości filatelistycznej. Pozwana nie może zostać uznana za osobę bliską, ponieważ ani przed ani po rozwodzie nie utrzymywała relacji z byłym mężem. Na adres pozwanej nie przychodziły żadne pisma, które mogłyby świadczyć o tym, iż R. N. (1) ma problemy finansowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 4.02.2011 r. w sprawie VI GC 284/10 Sąd Rejonowy w Gdyni zasądził od R. N. (1) na rzecz M. D. kwotę 74.032,74 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 66.844,19 zł od dnia 31.08.2006 r. do dnia zapłaty zaznaczając iż odpowiedzialność R. N. (1) jest solidarna z odpowiedzialnością B. W.i Z. N. w stosunku do których wydano nakaz zapłaty w sprawie VI GNc 2714/09 w dniu 25 stycznia 2010 r.. Powyższym wyrokiem od R. N. (1) zasądzono także na rzecz M. D. kwotę 6.960 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 4.02.2011 r. w sprawie VI GC 284/10 k.9

K. N. w pozwie o rozwiązanie małżeństwa przez rozwód z dnia 17.09.2009 r. złożyła wniosek o dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, aby wchodzący w jego skład lokal mieszkalny nr (...) położony w G. przy ul. (...) (KW nr (...) Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku) przyznać na jej własność bez obowiązku spłaty R. N. (1). W odpowiedzi na pozew R. N. (1) także wniósł o przyznanie żonie wspólnego lokalu mieszkalnego. K. i R. N. (1) na rozprawie w sprawie o rozwód o sygnaturze II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku ponownie podtrzymali wniosek o podział wspólnego lokalu mieszkalnego przez przyznanie go na wyłączną własność K. N. bez obowiązku spłat na rzecz męża. Dokonany podział majątku miał być podziałem całkowitym, R. N. (1) potwierdził, iż lokal mieszkalny stanowi jedyny majątek wspólny.

dowód: pozew k. 2-4, odpowiedź na pozew k.22-23, protokół z dnia 23.11.2009 r. z przesłuchania stron k.31-34 akt sprawy II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku

Przed rozwiązaniem małżeństwa małżonkowie N. razem zamieszkiwali w lokal przy ul. (...), z tym że zajmowali oddzielne pokoje. Czynnosc i należności za media opłacali po połowie. Gdy mieszkali razem mąż dawał jej 2000 zł.

Wyrokiem z dnia 27.11.2009 r. wydanym w sprawie II C 3807/09 Sąd Okręgowy w Gdańsku związek małżeński K. N. i R. N. (1) rozwiązał przez rozwód z winy R. N. (1). Sąd ustalił, iż w skład majątku wspólnego wchodzi lokal mieszkalny nr (...) położony w G. przy ul. (...) o wartości 150.000 zł. Sąd dokonał całkowitego podziału majątku wspólnego przez przyznanie na wyłączną własność K. N. powyższego lokalu mieszkalnego bez obowiązku spłat R. N. (1) tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym.

dowód: protokół z rozprawy z dnia 23 listopada 2009 r. wyrok z dnia 27.11.2009 r. w sprawie II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku k.50 akt II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku

R. N. (1) nie posiada obecnie żadnego majątku, zamieszkuje razem z pozwana w lokalu przy ul. (...)

dowód: protokół posiedzenia z dnia 7.03.2012 r. w sprawie XIII 1 Co 109/12 Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku o wyjawienie majątku k.10, zeznania pozwanej k. 49 i 62-63, protokół z dnia 7 marca (...). k. 10

W toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko R. N. (1) wierzyciel wyegzekwował niewielkie kwoty. Aktualna zaległość dłużnika wynosi 74.032,74 zł należności głównej, odsetki do 19.09.2013 r. - 59.052,72 zł oraz koszty procesu 4.905,12 zł.

dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach z dnia 19.09.2013 r. w sprawie VII Km 4226/11 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Gdańsk-Północ w Gdańsku J. S. k.59-60,

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko Z. N. nie doprowadziło do zaspokojenia wierzyciela.

dowód: zaświadczenie o dokonanych wpłatach z dnia 25.09.2013 k.57-58,

Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzone w sprawie dokumenty, a zwłaszcza zawarte w aktach sprawy II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku.

Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanej jedynie w niewielkim zakresie, w którym nie pozostają one w sprzeczności z dokumentami i zeznaniami złożonymi w sprawie o rozwód o sygnaturze II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku. W pozostałym zakresie zeznania te są niewiarygodne jako niespójne, nielogiczne i sprzeczne z zeznaniami złożonymi w sprawie II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku. Mianowicie pozwana w niniejszej sprawie zeznała (k.49, 63), iż w chwili złożenia wniosku o podział majątku nie mieszkała razem z byłym mężem R. N. (1) i nie wie, gdzie on w tym okresie zamieszkiwał. Były mąż niełożył na utrzymanie mieszkania położonego w G. przy ul. (...). Pozwana nie wiedziała o długach męża, ani o żadnej korespondencji, z której wynikałoby, iż były mąż posiada długi. Natomiast z zeznań K. N. złożonych w dniu 23.11.2009 r. w sprawie o rozwód o sygnaturze II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku wynika, iż małżonkowie nadal zajmowali to samo mieszkanie mieszkając w oddzielnych pokojach, a koszty utrzymania mieszkania w tym czynszu i mediów ponosili po połowie. Mąż dawał pozwanej 2.000 zł, gdy mieszkali razem (por. k.33 akt II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku). Sąd nie dał również wiary zeznaniom pozwanej co do dokonanego przez nią i R. N. (1) podziału majątku i otrzymania przez R. N. (1) rzeczy ruchomych o wartości około 48 000 zł. Zeznania te nie znalazły oparcia w materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania

Żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości zgromadzonych dokumentów, nie budziły one również wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd oddalił wniosek pozwanej o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków będących dłużnikami powoda, ponieważ dopuszczenie tego dowodu nie miałyby znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i przyczyniłoby się jedynie do przedłużenia postępowania i zwiększenia jego kosztów. Informacja o zaległości dłużnika wynika z przedłożonych przez powoda informacji od Komornika.

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 527 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1) Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2) Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3).

Art.528 k.c. stanowi, iż jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Przesłankami skargi pauliańskiej zgodnie z art. 527 k.c. są: 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową oraz doszło do pokrzywdzenia wierzycieli, 2) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, 3) wiedza lub możliwość (przy zachowaniu należytej staranności) dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią (por. A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 527 Kodeksu cywilnego, Lex).

Na podstawie art. 527 § 1 k.c. wierzyciel może zaskarżyć zgodny wniosek dłużnika i pozostałych uczestników postępowania o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności, jeżeli w wyniku uwzględnienia tego wniosku przedmioty majątkowe objęte podziałem zostały nabyte przez uczestników postępowania niebędących dłużnikami. Przewidziany w art. 534 k.c. termin biegnie wówczas od dnia uprawomocnienia się postanowienia działowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie III CZP 41/10, OSNC 2011/1/5).

Powód przedkładając wyrok Sądu Rejonowego w Gdyni z dnia 4.02.2011 r. (k.9) wykazał, iż przysługuje mu wierzytelność wobec R. N. (1). Na skutek złożenia zgodnego wniosku przez R. N. (1) i K. N. o podział majątku wspólnego, w skład którego wchodził lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...) dłużnik stał się niewypłacalny. Jak wynika ze złożonego przez dłużnika zapewnienia w sprawie o wyjawienie majątku (k.10) nie posiada on majątku, który mógłby doprowadzić do zaspokojenia wierzyciela. Mianowicie R. N. (1) posiada tylko udziały w spółce, która nie prowadzi działalności. Dłużnik otrzymuje emeryturę, z której potrącane są alimenty w wysokości 500 zł miesięcznie na rzecz byłej żony. Prowadzone przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne nie doprowadziło do wyegzekwowania należności wierzyciela. Zgodnie z treścią zaświadczenia o dokonanych wpłatach z dnia 19.09.2013 r. (k.59-60) zadłużenie R. N. (1) wobec powoda wynosi 74.032,74 zł należności głównej i odsetki w wysokości 59.052,72 zł na dzień 19.09.2013 r. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko współdłużnikom solidarnym także nie doprowadziło do wyegzekwowania należności wierzyciela.

Pozwana na skutek zgodnego podziału majątku uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie. Mianowicie pozwana stała się wyłącznym właścicielem lokalu mieszkalnego bez obowiązku spłaty na rzecz byłego męża. Pozwana nie wykazała, aby R. N. (1) uzyskał korzyść majątkową w wyniku podziału majątku. Na rozprawie w sprawie o rozwód małżonkowie N. zgodnie oświadczyli, iż dokonany podział majątku jest podziałem całkowitym, a lokal mieszkalny stanowi jedyny majątek wspólny (por. k.33-34 akt II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku). Natomiast twierdzenia pozwanej, iż były mąż otrzymał inne wartościowe przedmioty są gołosłowne i nie poparte żadnymi dowodami. Odnosnie telewizora, komputera, monitora, samochodu O. (...) rocznik 2000, klaserów i udziałów, o których zeznawała pozwana to nie wykazano, aby wchodziły w skład majątku wspólnego. Zeznania pozwanej nie są wiarygodne. Za taki dowód nie może być także uznana kartka z kalendarza okazana Sądowi na rozprawie w dniu 27.09.2013 r. (k.63). Ponadto sprzęt komputerowy, telewizor i samochód z 2000 r. miałyby znikomą wartość w porównaniu z lokalem mieszkalnym. Odnosnie udziałów w spółce to brak jest dowodów, aby miały one wymierną wartość. Z oświadczenia dłużnika w sprawie o wyjawienie majątku z dnia 7.03.2012 r. (k.10) wynika natomiast, iż dłużnik posiada udziały w spółce (...) spółce z o.o., która nie prowadzi działalności. Należy także zaznaczyć, iż z zeznań pozwanej i R. N. (1) w sprawie rozwodowej wynika, iż opłaty za lokal mieszkalny małżonkowie ponosili po połowie, w tej sytuacji nie sposób mówić o jakimkolwiek przysporzeniu z majątku pozwanej na rzecz dłużnika. Reasumując powyższe, bezpłatne uzyskanie korzyści majątkowej przez pozwaną wyłączało konieczność wykazania, iż pozwana wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Nawet gdyby pozwana nie otrzymała korzyści majątkowej bezpłatnie to jest osobą będącą w bliskim stosunku z dłużnikiem w rozumieniu art.527§3 k.c., co powoduje powstanie domniemania, którego pozwana nie obaliła, iż wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Pojęcie "bliskich stosunków" rozumiane jest szeroko - zarówno w piśmiennictwie, jak i orzecznictwie. Wyrazem takiego zapatrywania jest zaprezentowany w judykaturze pogląd, że w art. 527 § 3 k.c. chodzi o taki stosunek bliskości między dwiema osobami, który uzasadnia przyjęcie, iż jedna z nich jest w posiadaniu informacji o aktualnej sytuacji majątkowej drugiej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.01.1999 r. w sprawie III CKN 462/98, Lex nr 1214441).

Jak wynika z treści zeznań małżonków N. złożonych w sprawie o rozwód (k.32-34 akt II C 3807/09 Sądu Okręgowego w Gdańsku) składając wniosek o podział majątku wspólnego bez obowiązku spłat na rzecz dłużnika pozwana zamieszkiwała w jednym niedużym mieszkaniu z dłużnikiem wspólnie ponosząc opłaty za zajmowany lokal. Zatem mimo rozvodu między małżonkami istniał stosunek bliskości.

Reasumując, przesłanki skargi pauliańskiej zostały spełnione. Mając powyższe na względzie, Sąd na mocy art. 527§ 1,2, 3 k.c., art.528 k.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

O zwrocie kosztów procesu orzeczono na mocy art.98§1 i 3 k.p.c., art. 108§1 k.p.c., § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na koszty procesu poniesione przez powoda składały się koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.617 zł, w tym 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz opłata od pozwu w wysokości 4.050 zł.

W punkcie III wyroku Sąd na podstawie § 2, §6 pkt 6, §19 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu orzekł o nieuiszczonych kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.